

LIITO

3/07

Liikunnan ja Terveystiedon Opettaja

Arvot
terveystiedon
opetuksessa

Teemana paikallisuus liikunnanopetuksessa

Opetusta perinteistä ponnistaen, kulttuuria uudistaen

Lukukauden alkaessa monella opettajalla on virtaa mieltä laajempia tavoitteita ja perusteluita käynnistyvän lukuvuoden kasvatustyölle. Tämän syksyn aloitusnumeromme teemaksi on valittu paikallisuus liikunnan ja terveystiedon opetuksessa.

Paikallisuus merkitsee oman kulttuuri-identiteetin vahvistamista, omaan lähiympäristöön ja sen mahdollisuuksiin tutustumista. Identiteetin määrittäminen tarkoittavan ihmisen pysyvää minää, tunnetta siitä, kuka on ja mihin kuuluu. Kulttuuri-identiteetti tarkoittaa kulttuurista minuutta: sitä, että oppii ymmärtämään oman kulttuurinsa juuria ja näkemään oman sukupolvensa aikaisempien sukupolvien elämäntavan jatkajana ja uudistajana.

Peruskoulussa ja lukiossa liikunnan että terveystiedon opetuksen tulisi sijoittua nuorten arkeen ja ottaa huomioon paikalliset olosuhteet. Koulussa kohtaavat monenlaiset kulttuurit ja hyvinkin erilaiset kokemukset arjesta. Monikulttuurisuus ei merkitse vain eri maista muuttaneiden oppilaiden erilaisia kulttuureita. Jokaisella perheellä on oman-

laisensa tavat ja toimintakulttuuri. Nuorten lähiympäristö kaveripiireineen muodostaa erilaisia alakulttuureita. Suomalaisuus osana eurooppalaisuutta ja maailmankansalaisuutta merkitsevät oppilaille heidän taustoistaan riippuen erilaisia asioita. Moni opettaja pohtikin aiheellisesti, millaiset eväät hänellä opettajana on toimia nuorten oman kulttuuri-identiteetin vahvistajana, mutta myös suvaitsevaisuuden edistäjänä näiden erilaisten kulttuurien risteyksessä.

Opettajan ammatillinen kulttuuri-identiteetti syntyy oman ammatin taustojen tuntemisesta. Vaikka tuntuu, että tässä ajassa joudumme jatkuvasti perustelevaan oppiaineemme merkitystä kasvavalle nuorelle, ilmiö ei ole ainutlaatuinen. Argumentit kenties vaihtuvat vuosikymmenten vieressä, mutta perussanoma ”terve sielu terveessä ruumiissa” on ja pysyy ammattimme ytimessä. Tässä lehdessä Kalervo Ilmasen artikkeli antaa ajatuksia oman ammatti-identiteetin tuntemiseen osana sukupolvi- en ketjua.

Mitä paikallisuus ja kulttuuri-identiteetin vahvistaminen voisivat olla käytännön arjessa? Perusopetuksen opetuksen suunnitelman mukaan liikunnan tavoitteena on vahvistaa oppilaan itsensä tuntemista liikunnan oppimiskokemusten myötä. Miksi me aina hiihdetään, uidaan, voimistellaan jne? -tyyppisiin kysymyksiin on helppo vastata suomalaisen liikuntakulttuurin lähtökohdista. Nuorille tärkeää voisi olla myös paikallisen liikuntakulttuurin mukaan ottaminen

tunneille. Tämä ei aina tarkoita ainoastaan paikkakunnalla vahvojen virallisten lajien opettamista, vaan nuorten harrastuspiiriin saattavat kuulua monet muutkin liikuntamuodot, kuten skeittaus, parkour jne.

Koululiikunnan tehtävänä voisi myös nähdä liikuntakulttuurin siirtämisen ohella sen uudistamisen. Monenlaiset koulun liikuntatapahtumat voivat luoda kodin ja koulun yhteistyölle luonteivia toimintamalleja. Koulun juhlissa nuorten oma aktiivisuus ja omat liikuntamuodot voidaan nostaa esille. Olisi myös hienoa, jos liikunnanopettajat voisivat toimia omilla paikkakunnillaan myös seuratoiminnan uudistusten katalysaattoreina. Usein seuratoiminnassa painotetaan oman lajivalinnan tekemistä mahdollisimman nuorena, mikä sulkee murrosikäiset, vain omaksi ilokseen liikuntaharrastusta etsivät nuoret toiminnasta pois. Terveystieteiden näkökulmasta tällaiset arvovalinnat ovat ristiriitaisia.

Toisen asteen ammatillisen perustutkinnon opetuksen suunnitelmat ovat parhaillaan uudistustyön alla. Lähtökohdaksi on perustellusti otettu nuorten työ- ja toimintakyvyn tukeminen. Toistaiseksi kaikille yhteisen liikunnan osuudessa ei kuitenkaan korostu nuorten oman aktiivisuuden tukeminen tai paikallisiin liikuntamahdollisuuksiin tutustuminen. Terveystiedon kurssilla on kuitenkin ilahduttavasti mainittu tavoitteena se, että opiskelija oppii toimimaan omaa jaksamistaan edistävällä taval-

la. Koulutuksen tiedetään olevan voimakkaasti yhteydessä ihmisen terveystottumuksiin: mitä korkeammin koulutettu henkilö on, sen terveellisempiä elämäntavoitteenä tämä näyttää tutkimusten mukaan tekevän. Ammatillisen perustutkinnon opetuksen suunnitelma on erittäin tärkeä vaikuttamisen paikka: se tavoittaa noin puolet väestöstä. Siksi toivoisi, että ammatillisessa koulutuksessa saataisiin riittävästi vahvistettua liikkuvan, terveellisiä elämäntavoitteenä tekevän ammatillisen identiteettiä. Liikunnan ja terveystiedon opetuksen suunnitelmassa toivoisi edelleen näkyvän liikunnan ydin: se, että liikunta on iloinen asia ja että jokaisen on mahdollista löytää itselleen iloa tuottava liikuntamuoto, kun mahdollisuuksia esitellään koulutuksessa monipuolisesti.

Terhi Huovinen